

Västmanlands läns museum
Kulturmiljö Rapport B
2016:B10

Röda Längan

Ombyggnation

Antikvarisk medverkan

Hagbard 3
Västerås
Västmanland

Sara Bäckman

Röda Längan

Antikvarisk medverkan

Hagbard 3
Västerås
Västmanland

Länsmuseets dnr: VLM 150025

Sara Bäckman

Utgivning och distribution:
Västmanlands läns museum
Karlgatan 2, 722 14 Västerås
Tel 021-39 32 22
E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

© Västmanlands läns museum 2016

Omslagsfoto: Röda Längan 2015 innan åtgärder.

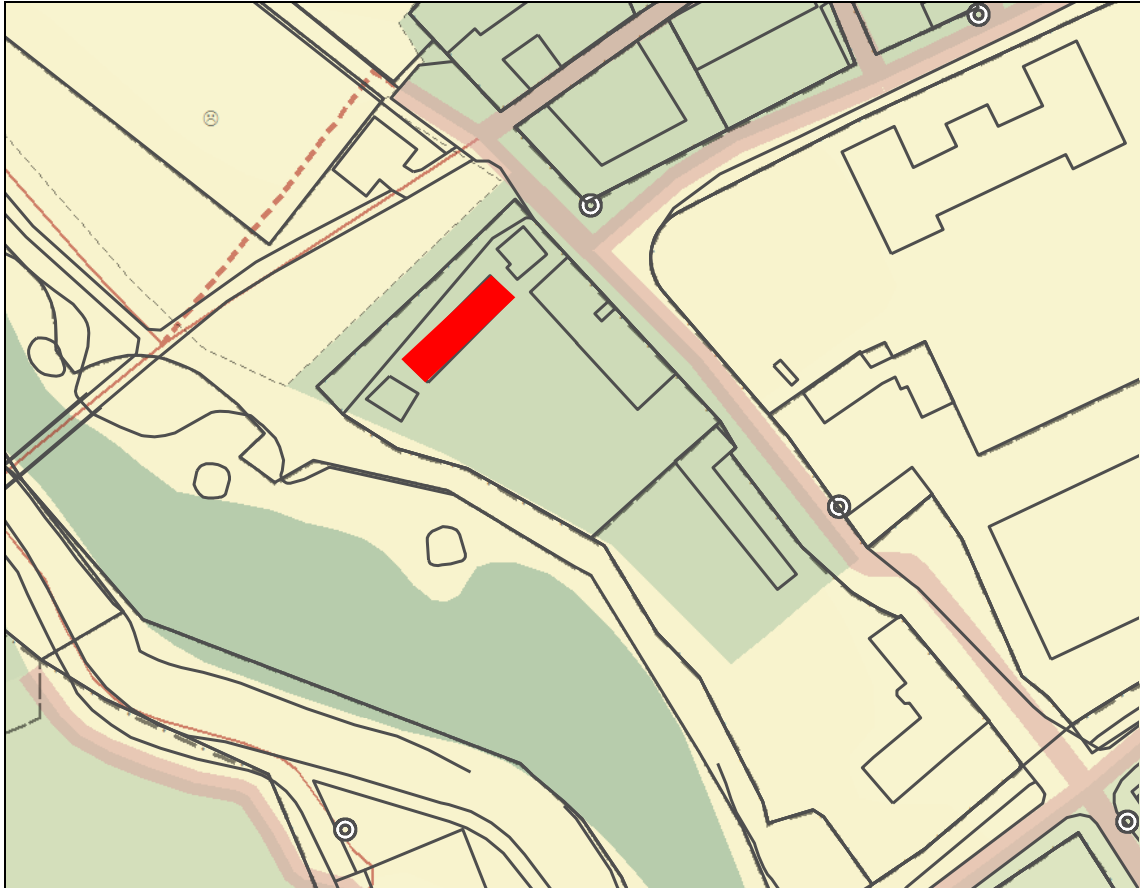
Foto: Där inget annat anges är fotografier tagna av Sara Bäckman Västmanlands läns museum.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01172.

ISSN 1651-7342
ISBN 978-91-78728-28-7

Inledning

Västerås stift beviljades bygglov för ändrad användning av lokal, ändring av fasad samt rivning av skjul på och vid byggnaden Röda längan på fastigheten Hagbard 3 i Västerås av Västerås stad 2015-08-28, BY 2015-000506. Västmanlands läns museum tidigare genomfört en antikvarisk dokumentation och konsekvensanalys inför ombyggnaden, *Västmanlands läns museum Kulturmiljö rapport B 2015:B1*. Museet har följt arbetet och varit rådgivande i förändringsarbetet genom bebyggelseantikvarie Sara Bäckman som även skrivit efterföljande rapport. Arbetena utfördes under 2015-16.

Utdrag ut fastighetskartan från 2004 skala 1:3000

Historik

Den aktuella byggnaden ligger längs Vattugränd, en tvärgata/infart från Västra Kyrkogatan mellan kyrkbacken och domkyrkoområdet, mitt i den äldsta delen av Västerås. De aktuella fastigheterna är belägna inom ett område med bebyggelse som är mycket kulturhistoriskt intressant. Stenbyggnaden längs Västra Kyrkogatan inrymmer idag Västerås stiftskansli. Den uppfördes under 1800-talet som ett bostadshus till en borgargård. Röda längan är en del av dess gårdsbebyggelse. Dess ålder är inte helt utredd. På de två fastigheterna Hagbard 3 och Hagbard 4, strax söder om, finns mycket kulturhistoriskt intressant bebyggelse från skilda perioder och med skiftande ursprunglig funktion.

Befintligt skydd

För byggnaden finns skyddsbestämmelser enligt detaljplan 1775J: q1 byggnad får ej rivras och q2 byggnaden får ej förvanskas till sitt yttre.

Byggnaden ligger inom riksintresseområde för kulturmiljövården enligt miljöbalken 3 kap 6 §. Riksintresset benämns Västerås [U 24]. Riksintressets uttryck lyder:

”Riksintresset Västerås [U 24] motiveras som stiftsstad och residensstad präglad av medeltida lämningar, regleringen under 1600- och 1700-talet samt industrialismens samhällsbyggande under 1800-talets slut och 1900-talets början. Uttrycken för riksintresset är slotts- och domkyrkoområdena och kvarvarande medeltida gatusträckningar utmed Svartån samt området Kyrkbacken med sin småskaliga träbebyggelse och regelbundna planstruktur som skiljer sig från det övriga under 1600- och 1700-talet framvuxna gatunätet. Institutionsbyggnader och annan bebyggelse som hör samman med funktionen som förvaltningsstad. Industri- och bostadsbebyggelse från 1900-talets början samt parkzonen vid järnvägen.”

I *Bevarandeprogram Västerås stadsbebyggelse 1985* ingår Röda längan på Hagbard 3 i kategori B: Byggnad av större kulturhistoriskt eller konstnärligt värde som inte får förvanskas vare sig genom arbeten på själva byggnaden eller genom bebyggelse i grannskapet.

I *Västerås stadsbebyggelse, Kulturhistorisk byggnadsinventering i Västerås kommun 1980* utpekas samtliga byggnader i kvarteret som märkliga byggnader som haft historisk betydelse eller som besitter sådana kulturhistoriska, tekniska eller estetiska egenskaper som inte kan återskapas.

Byggnadsvårdsåtgärder

Ny användning

Ombyggnaden av Röda längan syftade till att byggnaden skulle kunna användas som för verksamhet inom stiftets regi så som körövning, konferens, möten, musikstudio, kontor etc. Det inreddes i samband med ombyggnationen även rum för instrumentförråd och toalett, samt utrymmen för ventilation och hiss.

Entrédörrar och fönster

För att kunna nyttja lokalerna på bästa sätt har dörrar satts igen och fönstersättning ändrats. På södra fasaden finns tre entrédörrar in till byggnaden. En av dessa har ersatts av ett fönster i samma storlek och utseende som intilliggande fönster. Platsen där fönstret var har tagits upp och blivit ny entré. Samtliga fönster har fast spröjs samt är målade i en bruten vit linoljefärg. Nya entrédörrar är svarta likt de äldre samt för att behålla byggnadens karaktär som en gårdsbyggnad.

Fasad

Den liggande timmerstommen kring dörr- och fönsterpartiet som nämns i stycket ovan ersattes med nytt timmer i nio varv. Hela fasaden målades i Falu rödfärg mörk.

Utrymningstrappa

En utrymningstrappa tillkom på södra gaveln. En befintlig fönsteröppning vidgades och en glasdörr med vita omfattningar och fasta spröjs sattes in. För att trappan skulle kunna monteras revs ett förråd som stod intill den sydvästra fasaden. Bakom skjulet satt två

fönster som varit igenbommade och ej i bruk under perioden då skjulet stått där. Dessa har återigen tagit upp.

Nya fönsteröppningar

Två mindre fönster placerades på västra långsidan av fasaden samt två på västra. Fönstren placerades strax under takfoten och har en utformning som diskret samverkar med fasaden. En befintlig öppning återanvändes och öppningen minskades genom ilagning av nytt liggtimmer. Fönsteromfattningarna samt nytt timmer färgades in i fasadfärg, röd slamfärg, och fönsterbågarna är rödmålade för att tona ner dessa nya fasadelement.

Bilder före

Fasaden mot gården i mars 2015 innan åtgärder. BildID:Vlm_kmvSB-3552

Fasad mot gård i mars 2015. BildID:Vlm_kmvSB-3553

Skjulet på södra gaveln som revs. BildID:Vlm_kmvSB-3558

Södra gaveln innan utrymningstrappa byggdes. BildID:Vlm_kmvSB-3560

Bilder efter

*Skjulet är rivet, fönstren framlockade och utrymningstrappan byggd.
BildID: Vlm_kmvSB-5336*

*Ett av fyra nya fönster som sattes in och utformades för att verka diskret på fasaden.
BildID: Vlm_kmvSB-5337*

*Fasad mot gård. Dörren har flyttat åt höger och timmerstommen är ilagad.
BildID:Vlm_kmvSB-5339*

Administrativa uppgifter

<i>Västmanlands läns museums dnr:</i>	VLM 150025
<i>Fastighetsbeteckning:</i>	Hagbard 3
<i>Landskap:</i>	Västmanland
<i>Län:</i>	Västmanland
<i>Socken:</i>	Västerås
<i>Kommun:</i>	Västerås
<i>Ägare-beställare:</i>	Västerås stift
<i>Projektledare:</i>	PQ Projektledning, Camilla Skoog
<i>Entreprenör:</i>	Byggsvängen, Mattias Back
<i>Antikvarisk medverkan:</i>	Västmanlands läns museum Sara Bäckman Karlskatan 2 722 14 VÄSTERÅS Tele: 021-39 32 22

– en del av Landstinget Västmanland

Västmanlands läns museum, Karlsgatan 2, 722 14 VÄSTERÅS
Tele: 021-39 32 22 · E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

ISSN 1651-7342
ISBN 978-91-87828-28-7